



Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach	2
Vysoké školy protestujú proti novelizácii zákona	3
Tlač, Korzár, 1. 3. 2022	
Listy Jozefovi Tisovi	5
Tlač, Historická revue, 1. 3. 2022	
Vysoké školy protestujú proti novele zákona. Podľa jednej však mala byť ešte tvrdšia	8
Online, kosice.korzar.sme.sk, 28. 2. 2022, 21:00	
Reprezentuj farby svojej univerzity aj v letnom semestri. UniCup otvára registrácie do šiestej sezóny!	10
Online, eduworld.sk, 25. 2. 2022, 9:50	
Prvé slovenské Centrum pre extrapyramídové ochorenia je zaradené do európskej siete	11
Online, mediweb.hnonline.sk, 28. 2. 2022, 14:59	
TOTO čaká Európu a Rusko, ak sa do konfliktu na Ukrajine zapojí NATO!	12
Online, dennik-dnes.sk, 28. 2. 2022, 19:45	



Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach



Vysoké školy protestujú proti novelizácii zákona [✉](#)

1. 3. 2022, Zdroj: **Korzář**, Strana: 6, Vydavateľ: **Petit Press, a.s.**, Autor: **Elena Danková**, Sentiment: **Ambivalentný**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ**

Dosah: 126 523 GRP: 2,81 OTS: 0,03 AVE: 1934 Eur

JEDNA TVRDÍ, ŽE MALA BYŤ EŠTE TVRDŠIA

Rezort už akceptoval väčšinu pripomienok.

KOŠICE, PREŠOV. Ministerstvo školstva predstavilo novelu vysokoškolského zákona, ktorá má skvalitniť štúdium a zabezpečiť, aby mladí neodchádzali študovať do zahraničia.

Stavia na manažérskom princípe, väčšej vnútornej flexibilitate a prepojení s externým prostredím.

Väčšina fakúlt však takúto zmenu nevíta. Obávajú sa politického vplyvu a vplyvu lobistických skupín na riadenie univerzít.

Požiadavky škôl

Do protestného prerušenia výučby proti novele sa 21. februára zapojilo 67 zo 106 fakúlt verejných vysokých škôl (VŠ).

Medzi nimi z východného Slovenska Prešovská univerzita v Prešove (PU) a dve fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (**UPJŠ**) – lekárska a prírodovedecká.

Lekárska prerušila výučbu na hodinu kvôli samotnej novele zákona, prírodovedecká prerušila výučbu kvôli financovaniu VŠ v roku 2022.

„Vyzývame upraviť metodiku financovania a navýšiť rozpočet VŠ minimálne o rozpočtové krátenie za posledné dva roky. Inak sú poslanie a perspektíva univerzít vážne ohrozené,“ uvádza stanovisko prírodovedeckej fakulty.

Rovnaký postoj voči financovaniu vyjadrila aj Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach, Technická univerzita v Košiciach a **UPJŠ**.

Nesúhlasia s obsadzovaním docentov a profesorov

Všetky tri košické univerzity podali návrh do medzirezortného pripomienkového konania spoločne.

„Viacere naše pripomienky boli akceptované. Predovšetkým spoločná voľba kandidáta na rektora akademickým senátom a správnou radou, ukotvenie pozície dekana, možnosť vlastného samosprávneho usporiadania univerzity a jej fakúlt, podriadenosť kvestora len rektorovi sú významnými úspechmi. Síce akademické senáty a vedecké rady fakúlt nie sú v návrhu novely explicitne uvedené, ako sme požadovali, ale ich existenciu novela umožňuje, ako aj umožňuje stanovenie kompetencií samosprávnych orgánov fakúlt prostredníctvom štatútu vysokej školy,“ uvádza stanovisko **UPJŠ**.

„Naša kritika voči predkladateľovi naďalej smeruje najmä ku zbytočne komplikovanému mechanizmu obsadzovania funkčných miest docentov a profesorov, ktoré by malo zostať v kompetencii VŠ a ich zodpovednosti za kvalitu.“

Ako keby odstránili atestácie u lekárov

Proti navrhovanému obsadzovaniu pozícií vysokoškolských docentov a profesorov je aj Prešovská univerzita.

Novela oddeľuje ich obsadenie od vedecko-akademických titulov docent a profesor, resp. habilitačných a vymenúvacích konaní, ktoré sú ich podmienkou.

„Pritom absolvovanie týchto konaní a získanie príslušného titulu je základným kvalifikačným predpokladom pre výkon funkcie docenta alebo profesora, teda plnohodnotného vysokoškolského učiteľa. Jeho odstránenie by sa dalo prirovnať ku odstráneniu atestácie u lekárov. Navrhujeme preto vrátiť sa k vecnej diskusii a nastaviť vysokoškolský zákon tak, aby pripravil prostredie pre skutočné zvyšovanie kvality univerzít,“ uvádza Anna Polačková, hovorkyňa PU.

Bez zásahov štátnej moci

Podľa PU návrh novely obsahuje riziko podriadenia sa verejných vysokých škôl politickej moci, a to v ekonomickej aj správnej, politickej, oblasti.

„Prešovská univerzita zásadne odmieta spájanie reformy s politizáciou vysokého školstva a zásahmi do autonómie vysokých škôl prostredníctvom redukcie akademických práv a slobôd vykonávaných, chránených a kontrolovaných orgánmi akademickej samosprávy. Základným fenoménom existencie univerzít od ich vzniku boli akademické slobody, obsahujúce dva princípy - samosprávu (autonómiu) a slobodu prejavu (imunitu). Univerzitná samospráva je vyjadrená voľbou svojich najvyšších orgánov akademickou obcou, vrátane rektora



a akademického senátu, bez zásahov štátnej moci.“

Ďalším kľúčovým bodom návrhu je správna rada, avšak jej zloženie a najmä vytvorenie obsiahnuté v návrhu je podľa PU v praxi nerealizovateľné.

„V súčasnosti majú verejné vysoké školy vlastné správne rady, ktoré sú reprezentatívnou vzorkou zástupcov štátnej správy, verejných organizácií, tretieho sektora a akademického prostredia a všetkých ich členov menuje minister školstva. Keďže ich však navrhujú tri authority, a to minister, rektor a akademický senát príslušnej vysokej školy, žiadna z nich nemá garantovanú prevahu. Riešením by tak bolo ponechanie súčasných správnych rád verejných vysokých škôl s podstatným rozšírením ich právomocí a pôsobnosti, samozrejme, pri zachovaní princípov akademickej samosprávy. Navrhujeme preto vrátiť sa k vecnej diskusii a nastaviť vysokoškolský zákon tak, aby pripravil prostredie pre skutočné zvyšovanie kvality univerzít.“

Mohla byť tvrdšia

Ministerstvo školstva sa bráni, že akceptovalo alebo čiastočne akceptovalo väčšinu zo zásadných pripomienok (280 z 503).

„Z dôležitých akceptovaných pripomienok je potrebné spomenúť verejnú vypočutie členov správnej rady, zahrnutie nominačného princípu pri výbere členov správnej rady, zrušenie možnosti ministra odvolať člena správnej rady bez udania dôvodu, podriadenia kvestora rektorovi aj v otázke rozpisu dotácie, doplnenie vymedzenia akademického podvodu a sankcií,“ vymenúva Tomáš Kostelník, hovorca ministerstva školstva.

Vysoká škola bezpečnostného manažérstva v Košiciach sa do protestu nezapojila.

Jej rektor, Marián Mesároš, s pripravovanou novelou súhlasí.

„A mala byť ešte tvrdšia, aby sa na verejných vysokých školách nekradlo tak ako dnes.“

Záverečné hlasovanie o novele je možné očakávať v druhej polovici marca, účinná by mala byť od 1. apríla 2022.

Nové protesty Rada vysokých škôl nateraz neavizovala.

IL. FOTO: JUDITA ČERMÁKOVÁ

Autor: ELENA DANKOVÁ



Listy Jozefovi Tisovi

1. 3. 2022, Zdroj: **Historická revue**, Strany: 44, 45, 46, 47, Vydavateľ: **Petit Press, a.s.**, Autor: **Madeline**

Vadkerty, Sentiment: **Ambivalentný**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: 43 000 GRP: 0,96 OTS: 0,01 AVE: 23599 Eur

Učme sa o holokauste na Slovensku prostredníctvom príbehov

Pri príležitosti blížiaceho sa 80. výročia prvého transportu 999 židovských žien a dievčat z Popradu do Auschwitzu je vhodné zamyslieť sa nad tým, ako sa v školách vyučuje o holokauste. Vyučovanie o týchto tragických historických udalostiach môže byť v mnohých ohľadoch náročné. V rámci učebných osnov je na tému holokaustu vyčlenený len obmedzený počet hodín a o pozornosť učiteľov súperí mnoho ďalších dôležitých tém – pre mnohých z nich je osemdesiat rokov celá večnosť.

Navyše na Slovensku existujú spory o miere zodpovednosti predstaviteľov slovenského vojnového štátu za dôsledky deportácií jeho takmer 58 000 židovských občanov v období od 25. marca do 20. októbra 1942. Predmetom sporov je tiež druhá vlna deportácií, ktorá sa uskutočnila počas nemeckej okupácie Slovenska v rokoch 1944 – 1945, keď bolo deportovaných 13 000 Židov a ďalší boli zavraždení priamo na jeho území.

V súčasnom slovenskom diskurze vyvoláva najväčšie polemiky postava vtedajšieho prezidenta Jozefa Tisa a jeho právomoc udeľovať výnimky spod protizidovských zákonov svojho režimu. Slovenský historik Ivan Kamenec a americký historik James Mace Ward sa zhodujú, že Tiso udelil o niečo menej ako 1000 výnimiek, ktoré chránili asi 4000 až 5000 Židov a ich najbližších rodinných príslušníkov. Niektorí Tisovi apologéti pritom tvrdia, že J. Tiso udelil 20 000 alebo dokonca až 30 000 výnimiek. Tieto počty však nezodpovedajú historickým faktom a takéto tvrdenia nie sú ani podložené archívnymi prameňmi.

PRÍBEHOM ODZBROJÍME EXTRÉM

V rokoch 1939 až 1943 napísali tisíce zúfalých Židov Jozefovi Tisovi listy v snahe zmierniť svoje utrpenie. Podľa Ivana Kamenca môže Tisova korešpondencia obsahovať až 20 000 listov týkajúcich sa takzvanej „židovskej otázky“. Didaktička dejepisu Alžbeta Šniezko, ktorá vyučuje na Katedre histórie Filozofickej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, tiež uvádza, že mnohí slovenskí občania žiadali o výnimku spod ustanovení takzvaného Židovského kódexu a obracali sa na prezidenta priamo. Odpoveď bola v drvivej väčšine prípadov zamietavá alebo prišla neskoro.

Tieto listy dnes slúžia ako dôkazy humanitárnej tragédie, ktorá sa odohrala na slovenskom území v tejto pohnutej dobe, keď Židia hľadali spôsoby, ako si zachovať svoju dôstojnosť v čoraz viac sa zhoršujúcich podmienkach. Americká bádatelka Madeline Vadkerty objavila zúfale listy adresované Jozefovi Tisovi vo fonde Kancelárie prezidenta republiky v Slovenskom národnom archíve v Bratislave. Korešpondenciu sa rozhodla systematicky preštudovať a skúmala aj osudy autorov listov. Výsledkom jej výskumu je kniha *Slovutný pán prezident: Listy Jozefovi Tisovi* (Absynt, 2020 a WisteriaBooks.sk, 2022).

Dokumentačné stredisko holokaustu (DSH) sa rozhodlo priniesť listy adresované Tisovi do škôl a takýmto spôsobom vzbudiť záujem žiakov o problematiku holokaustu. Práca DSH je zameraná na skúmanie holokaustu, šírenie poznatkov o tomto historickom období, ako aj o židovskej minorite, jej mieste v spoločnosti Slovenska v 20. a 21. storočí, ako aj o javoch súvisiacich s touto problematikou (antisemitizmus, xenofóbia, intolerancia a rasizmus). Vďaka grantu od Veľvyslanectva USA v Bratislave zostavilo Dokumentačné stredisko holokaustu (DSH) medzinárodný tím amerických a slovenských historikov a odborníkov z oblasti vzdelávania, aby sa pokúsili nájsť vhodný formát, ako zahrnúť uvedené listy do amerických a slovenských učebných osnov. Názov projektu je „Ľudia píše Tisovi: Využitie sily príbehov v triede na boj proti nenávisti a extrémizmu“. Riaditeľ DSH Ján Hlavinka vysvetľuje, že takéto projekty pomáhajú pedagógom a ponúkajú im inovatívne prístupy, ako predkladať históriu mladej generácii, keďže žijeme v období, keď pokolenie očitých svedkov holokaustu pomaly odchádza a spomienky na tieto udalosti postupne blednú. Príbehy o jednotlivcoch majú moc zaujať študentov a verejnosť, aby lepšie chápali, čo sa vtedy odohrávalo.

UČÍME SA AJ CEZ PODCASTY

Storytelling je efektívna technika, ako zapojiť študentov do vyučovania. Podľa Teachhub.com, webovej stránky učiteľskej asociácie K-12 Teachers Alliance v USA, „je storytelling, teda vzdelávanie cez príbehy, obzvlášť efektívnou vyučovacou metódou, pretože je to silná a presvedčivá forma komunikácie, ktorá dokáže vzbudiť záujem aj u tých najviac vzdorujúcich študentov. Príbehy vnášajú do vyučovania ľudskosť. Vďaka príbehom máme možnosť spojiť sa s podobne zmýšľajúcimi postavami alebo doslova sa vcítiť do kože niekoho iného a vidieť svet z jeho pohľadu. Dokážu sa dotknúť našich emócií tak, ako to bežná forma vysvetľovania nedokáže. Príbehy sa nám nadhlo ukladajú do pamäti.“

S týmto zámerom zorganizovalo DSH tri workshopy zamerané na využitie tejto techniky vo vyučovaní pre viac ako 100 učiteľov z celého Slovenska. Projekt vytvoril aj desať epizód podcastu *Ľudia píše Tisovi*, zverejnených na platforme podcastov SME. Každá z epizód sa venuje konkrétnemu listu a príbehu a jednotlivé epizódy sa budú vysielat počas celého marca. Podcasty spájajú historikov, pedagógov, etnológov, psychológov, novinárov, mediálne osobnosti a ďalších odborníkov, ktorí skúmajú, čo nás holokaust môže naučiť a ako súvisí so súčasnými problémami v oblasti tolerancie, ľudských práv a občianskej spoločnosti.



Členka amerického tímu Mary Johnson, profesorka v magisterskom študijnom programe štúdiá holokaustu a genocídy na Stockton University v Galloway, New Jersey v Spojených štátoch, zdôrazňuje, že po skončení druhej svetovej vojny a holokaustu prisľúbila novovytvorená Organizácia Spojených národov vybudovať nový svetový poriadok založený na ľudských právach. V roku 1948 prijala Všeobecnú deklaráciu ľudských práv, ktorá zahŕňala občianske, politické, sociálne a ekonomické práva pre všetky ľudské bytosti. Keď čítame zúfalé listy, ktoré Židia písali Jozefovi Tisovi, žiadajúc o výnimku z protizidovských zákonov, stretávame sa s jasným porušovaním ľudských práv. Tieto listy ponúkajú živý dôkaz toho, čo sa môže stať cieľovým menšinám, keď štáty nedodržiavajú tieto práva. V povojnových desaťročiach sa štáty, ktoré začlenili garantovanie ľudských práv do svojich ústav vrátane Slovenska, usilujú o naplnenie tohto cieľa Organizácie Spojených národov a práv, ktoré sú zakotvené vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv, čím sa jasne prejavuje súvislosť medzi holokaustom a súčasnými problémami týkajúcimi sa ľudských práv.

OBETE SA NÁM PRIHOVÁRAJÚ AJ PO DESAŤROČIACH

Ann Millin, PhD., je emeritná historička v Levine Institute for Holocaust Education v United States Holocaust Memorial Museum v Washingtone, DC, a je tiež členkou medzinárodného tímu DSH. Poznamenáva, že každý list adresovaný Jozefovi Tisovi prešiel rukami mnohých úradníkov, o čom svedčí aj veľké množstvo pečiatok a šifier nachádzajúcich sa na týchto dokumentoch. Uvedla, že výskum Madeline Vadkertyovej potvrdzuje výraznú mieru systematickej byrokratickej krutosti a/alebo ľahostajnosti, keďže len máloktorým slovenským Židom sa dostalo milosti, o ktorú prosili, a to aj napriek zúfalemu jazyku listov a jasným dôkazom utrpenia, ktoré vyjadrovali. Drvivá väčšina Židov, ktorí písali tieto listy, bola deportovaná. Dávno predtým, ako utrpeli fyzickú smrť na nútených prácach alebo boli zavraždení v koncentračných táborech a táborech smrti, však utrpeli spoločenskú smrť spôsobenú byrokratmi, ktorí spracovávali ich korešpondenciu, parafovali formuláre a zamietali výnimky, ktoré mohli pre ich autorov predstavovať aspoň šancu na prežitie.

Jedným zo spôsobov, ako tieto listy predstaviť študentom, je analyzovať ich ako egodokumenty. Slovenská etnologička Monika Vrzgulová vysvetľuje, že od 70. rokov minulého storočia sa pozornosť a bádanie historikov, ako aj ďalších spoločenských vedcov začala okrem rôznych archívnych prameňov sústreďovať aj na egodokumenty. Išlo o zmenu perspektívy, ktorú charakterizoval záujem o bežných ľudí, ktorí tvoria v každej krajine väčšinu. Táto kvalitatívna zmena presmerovala zameranie výskumu na ľudí ako na bytosti s individuálnym osudom, ktoré žili svoje životy na pozadí či uprostred historických udalostí, zlomov a výkyvov, reagovali na ne tak, aby naplňali svoje predstavy o šťastnom, úspešnom, slušnom či dobrom živote. Toto zameranie sa na mikroúroveň spoločnosti a na prežívanie jednotlivca malo a má rôzne označenia – napríklad „dejiny zdola“, dejiny každodennosti, historická antropológia či dejiny mentalít.

Čo sú egodokumenty? Jednoducho povedané ide o dokumenty, ktoré vytvoril jednotlivec a ktoré v prvom rade prinášajú informácie o svojom tvorcovi. Prelínajú sa v nich dve základné roviny: na jednej strane odrážajú historicko-spooločenskú realitu, na druhej subjektivitu svojich tvorcov. Predstavujú prameň, ktorý odzrkadľuje osobnostnú identitu a individualizáciu ako jeden z aspektov modernity. Patria sem predovšetkým denníky, autobiografie, autobiografické zápisky (v zmysle kratších výsekov zo života človeka), cestovateľské zápisky, korešpondencia, fotografie, ale aj súdne protokoly a záznamy výpovedí svedkov. Ich spoločnou črtou je, že sa týkajú každodenného života a prežívania jednotlivcov ako subjektov, spolutvorcov historického spoločenského diania.

Egodokumenty sú vhodné pri vyučovaní dejepisu, ale aj iných predmetov ako etika, občianska náuka a podobne. Pri práci s egodokumentmi majú žiaci príležitosť uvažovať nielen o dobe, v ktorej vznikli, ale aj o ich tvorcoch – ktorí v týchto dokumentoch zachytávajú svoje myšlienky a reakcie na historické udalosti a situácie, v ktorých sa práve nachádzali. Pri analýze egodokumentov sa skúma ich formálna, obsahová aj jazyková stránka. Vďaka ich subjektívnemu pohľadu „zdola“ umožňujú tiež vytváranie prepojení a paralel s našou súčasnosťou a jej prežívaním jednotlivcami.

ŠKOLA POVIE DEŤOM: „STALO SA TO V NAŠOM MESTE!“

Učiteľka Miriam Kohutová z Prešova, ktorá vyučuje v 3. ročníku, absolvovala jeden z workshopov a podelila sa s nami o projekt, ktorý vytvára pre svojich študentov. Jej cieľom je oboznámiť sa s pojmami ako holokaust/šoa, Židovský kódex, geto, transporty, koncentračný tábor, pracovať s textami (čítať s porozumením), vnímať literatúru ako významný prostriedok reflexie minulosti a využívať a rozvíjať tak medzipredmetové vzťahy, pokúsiť sa vcítiť do osudov ľudí, ktorí prežili vojnu, príp. počas nej stratili svoj život, a diskutovať o základných ľudských právach. Počas dvojhodinového seminára sa študenti M. Kohútovej rozdelia do skupín a budú analyzovať časti konkrétneho listu, v tomto prípade korešpondencie Morica T. a jeho manželky, ktorí pochádzali z Piešťan. Študenti budú korešpondenciu skúmať z dvoch hľadísk: z hľadiska prenasledovania, ktoré zažili Moric T. a jeho manželka, ako aj z hľadiska špecifickej terminológie, ktorá sa v korešpondencii objavuje. Študenti sa tak prostredníctvom zamerania sa na osud jedného človeka a jeho manželky oboznámia s históriou holokaustu.

Ďalšia učiteľka Lena Truchanová zo Sačurova vyučuje v 6. – 9. ročníku. Aj ona oceňuje používanie príbehov v triede na ilustrovanie histórie svojim žiakom. Aby vzbudila záujem u svojich žiakov, na vyučovaní v 9. ročníku použije listy, ktoré Tisovi adresovali miestni Židia. Jej projekt má dve časti. V prvej sa budú venovať analýze niektorých dôležitých vyhlásení a zákonov, ktoré mali na židovské obyvateľstvo Slovenska markantný dosah. Následne budú skúmať vybrané listy, ktoré Židia adresovali prezidentovi Tisovi. Ich úlohou bude identifikovať pisateľa listu a dôvody jeho žiadosti. Žiaci potom listy navzájom porovnajú a budú sa snažiť odhaliť ich spoločné, resp. rozdielne črty. Cieľom aktivít je, aby sa žiaci čo najlepšie oboznámili s problematikou.



Druhá časť projektu pozostáva z prípravy spomienkovej akcie 80. výročia prvej vlny deportácií Židov zo Slovenska. Po tom, ako sa žiaci zoznámia s príbehmi autorov listov, pokúsia sa ich zdramatizovať, prepojiť s poéziou a doplniť moderovaným dialógom. Na príbehoch jednotlivcov obecnstvu postupne predstaví dosahy slovenských zákonov a nariadení na životy slovenských Židov, ktoré nakoniec vyústili do deportácií. Cieľom je, aby sa táto téma dostala ľuďom takpovediac „pod kožu“ a uvedomili si, že sa odohrávala tu – v našej krajine, dedine, meste. Bytostne sa nás týka, pretože aj z nášho okresu bolo odtransportovaných mnoho židovských rodín.

„Prenos tejto korešpondencie do tried prostredníctvom učebných plánov a ich predstavenie verejnosti prostredníctvom podcastov môže prispieť k tomu, že vďaka tónu listov a ich emocionálnej povahe sa dejiny holokaustu stanú pútavejšími,“ hovorí slovenský historik Ivan Kamenec, ktorý dodáva, že „sa ukazuje, že holokaust bol tragédiou nielen pre slovenských Židov, ale aj pre celú spoločnosť.“

Josef Tiso na obálke ľudáckeho týždenníka Nový svet z 15. marca 1941. ZDROJ: WIKIMEDIA.ORG SLOVENSKÝ NÁRODNÝ ARCHÍV (SNA), FOND KANCELÁRIE PREZIDENTA REPUBLIKY (KPR), ARCHÍVNA ŠKATUĽA Č. 82, INV. Č. 36, SPIS Č. 11839/1941 ZDROJ: ABSYNT.SK SNA, FOND KPR, ARCHÍVNA ŠKATUĽA 144, INV. Č. 52, SPIS Č. 1108/1942

Sériu podcastov Listy Tisovi si môžete vypočuť na stránke podcasty.sme.sk a v podcastových aplikáciách Google podcasty, Apple podcasty alebo v službe Spotify. Celá séria podcastu Listy Tisovi vznikla v spolupráci s Dokumentačným strediskom holokaustu (DSH) a jej vznik podporilo svojim grantom Veľvyslanectvo Spojených štátov amerických na Slovensku.

SNA, FOND KPR, ARCHÍVNA ŠKATUĽA 114, INV. Č. 47, SPIS Č. 2325/1942

Autor: MADELINE VADKERTY



Vysoké školy protestujú proti novele zákona. Podľa jednej však mala byť ešte tvrdšia

28. 2. 2022, 21:00, Zdroj: kosice.korzar.sme.sk, Vydavateľ: Petit Press, a.s., Autor: Elena Danková, Sentiment: Ambivalentný, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 37 235 GRP: 0,83 OTS: 0,01 AVE: 999 Eur

Rezort už akceptoval väčšinu pripomienok.

KOŠICE, PREŠOV. Ministerstvo školstva predstavilo novelu vysokoškolského zákona, ktorá má skvalitniť štúdium a zabezpečiť, aby mladí neodchádzali študovať do zahraničia.

Stavia na manažérskom princípe, väčšej vnútornej flexibilita a prepojení s externým prostredím.

Väčšina fakúlt však takúto zmenu nevíta. Obávajú sa politického vplyvu a vplyvu lobistických skupín na riadenie univerzít.

Požiadavky škôl

Do protestného prerušenia výučby proti novele sa 21. februára zapojilo 67 zo 106 fakúlt verejných vysokých škôl (VŠ).

Medzi nimi z východného Slovenska Prešovská univerzita v Prešove (PU) a dve fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (UPJŠ) – lekárska a prírodovedecká.

Lekárska prerušila výučbu na hodinu kvôli samotnej novele zákona, prírodovedecká prerušila výučbu kvôli financovaniu VŠ v roku 2022.

„Vyzývame upraviť metodiku financovania a navýšiť rozpočet VŠ minimálne o rozpočtové krátenie za posledné dva roky. Inak sú poslanie a perspektíva univerzít vážne ohrozené,“ uvádza stanovisko prírodovedeckej fakulty.

Rovnaký postoj voči financovaniu vyjadrila aj Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach, Technická univerzita v Košiciach a UPJŠ.

Nesúhlasia s obsadzovaním docentov a profesorov

Všetky tri košické univerzity podali návrh do medzirezortného pripomienkového konania spoločne.

((piano))

„Viacere naše pripomienky boli akceptované. Predovšetkým spoločná voľba kandidáta na rektora akademickým senátom a správnu radou, ukotvenie pozície dekana, možnosť vlastného samosprávneho usporiadania univerzity a jej fakúlt, podriadenosť kvestora len rektorovi sú významnými úspechmi. Síce akademické senáty a vedecké rady fakúlt nie sú v návrhu novely explicitne uvedené, ako sme požadovali, ale ich existenciu novela umožňuje, ako aj umožňuje stanovenie kompetencií samosprávnych orgánov fakúlt prostredníctvom štatútu vysokej školy,“ uvádza stanovisko UPJŠ.

„Naša kritika voči predkladateľovi naďalej smeruje najmä ku zbytočne komplikovanému mechanizmu obsadzovania funkčných miest docentov a profesorov, ktoré by malo zostať v kompetencii VŠ a ich zodpovednosti za kvalitu.“

Ako keby odstránili atestácie u lekárov

Proti navrhovanému obsadzovaniu pozícií vysokoškolských docentov a profesorov je aj Prešovská univerzita.

Novela oddeľuje ich obsadenie od vedecko-akademických titulov docent a profesor, resp. habilitačných a vymenúvacích konaní, ktoré sú ich podmienkou.

„Pritom absolvovanie týchto konaní a získanie príslušného titulu je základným kvalifikačným predpokladom pre výkon funkcie docenta alebo profesora, teda plnohodnotného vysokoškolského učiteľa. Jeho odstránenie by sa dalo prirovnať ku odstráneniu atestácie u lekárov. Navrhujeme preto vrátiť sa k vecnej diskusii a nastaviť vysokoškolský zákon tak, aby pripravil prostredie pre skutočné zvyšovanie kvality univerzít,“ uvádza Anna Poláčková, hovorkyňa PU.

Bez zásahov štátnej moci

Podľa PU návrh novely obsahuje riziko podriadenia sa verejných vysokých škôl politickej moci, a to v ekonomickej aj správnej, politickej, oblasti.

„Prešovská univerzita zásadne odmieta spájanie reformy s politizáciou vysokého školstva a zásahmi do autonómie vysokých škôl prostredníctvom redukcie akademických práv a slobôd vykonávaných, chránených a kontrolovaných orgánmi akademickej samosprávy. Základným fenoménom existencie univerzít od ich vzniku boli akademické slobody, obsahujúce dva princípy - samosprávu (autonómiu) a slobodu prejavu (imunitu). Univerzitná samospráva je vyjadrená voľbou svojich najvyšších orgánov akademickou obcou, vrátane rektora



a akademického senátu, bez zásahov štátnej moci.“

Ďalším kľúčovým bodom návrhu je správna rada, avšak jej zloženie a najmä vytvorenie obsiahnuté v návrhu je podľa PU v praxi nerealizovateľné.

„V súčasnosti majú verejné vysoké školy vlastné správne rady, ktoré sú reprezentatívnou vzorkou zástupcov štátnej správy, verejných organizácií, tretieho sektora a akademického prostredia a všetkých ich členov menuje minister školstva. Keďže ich však navrhujú tri authority, a to minister, rektor a akademický senát príslušnej vysokej školy, žiadna z nich nemá garantovanú prevahu. Riešením by tak bolo ponechanie súčasných správnych rád verejných vysokých škôl s podstatným rozšírením ich právomocí a pôsobnosti, samozrejme, pri zachovaní princípov akademickej samosprávy. Navrhujeme preto vrátiť sa k vecnej diskusii a nastaviť vysokoškolský zákon tak, aby pripravil prostredie pre skutočné zvyšovanie kvality univerzít.“

Mohla byť tvrdšia

Ministerstvo školstva sa bráni, že akceptovalo alebo čiastočne akceptovalo väčšinu zo zásadných pripomienok (280 z 503).

„Z dôležitých akceptovaných pripomienok je potrebné spomenúť verejnú vypočutie členov správnej rady, zahrnutie nominačného princípu pri výbere členov správnej rady, zrušenie možnosti ministra odvolať člena správnej rady bez udania dôvodu, podriadenia kvestora rektorovi aj v otázke rozpisu dotácie, doplnenie vymedzenia akademického podvodu a sankcií,“ vymenúva Tomáš Kostelník, hovorca ministerstva školstva.

Vysoká škola bezpečnostného manažérstva v Košiciach sa do protestu nezapojila.

Jej rektor, Marián Mesároš, s pripravovanou novelou súhlasí.

„A mala byť ešte tvrdšia, aby sa na verejných vysokých školách nekradlo tak ako dnes.“

Záverečné hlasovanie o novele je možné očakávať v druhej polovici marca, účinná by mala byť od 1. apríla 2022.

Nové protesty Rada vysokých škôl nateraz neavizovala.

Autor: Elena Danková



Prvé slovenské Centrum pre extrapyramídové ochorenia je zaradené do európskej siete [📄](#)

📅 28. 2. 2022, 14:59, Zdroj: [mediweb.hnonline.sk](https://www.mediweb.hnonline.sk) [📄](#), Vydavateľ: MAFRA Slovakia, a.s., Sentiment: Ambivalentný, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 1 383 GRP: 0,03 OTS: 0,00 AVE: 228 Eur

Pre pacientov s Huntingtonovou chorobou to znamená možnosť dostať sa k inovatívnym liekom založeným na princípoch cielej génovej terapie.

Dnes si pripomíname Medzinárodný deň zriedkavých chorôb. Odhaduje sa, že na Slovensku trpí raritnými ochoreniami až 300-tisíc ľudí. Veľkú skupinu tvoria nediagnostikovaní pacienti. Asi 25 percent pacientov čaká na stanovenie diagnózy 5 až 30 rokov.

Neurologická klinika Univerzitnej nemocnice L. Pasteura a Lekárskej fakulty **UPJŠ** v Košiciach spolupracuje so špičkovými genetickými laboratóriami v Mníchove, Londýne, Rotterdame a Varšave. Tie poskytujú diagnostiku, ktorá nie je dostupná na Slovensku.

Za posledné roky diagnostikovali v Centre pre extrapyramídové ochorenia, ktorá je súčasťou kliniky, vyše 200 pacientov s mimoriadne vzácnymi diagnózami. V minulosti sa podieľali na objave troch nových genetických ochorení. Vlni objavili novú genetickú príčinu Parkinsonovej choroby so vznikom v mladom veku.

„V tejto rodine išlo o dve mutácie, ktoré je veľmi náročné odhaliť, aj preto nám napriek veľkej snahe a množstvu vyšetrení, definitívne potvrdenie tejto ojedinelej diagnózy trvalo takmer 12 rokov,“ informuje doc. MUDr. Matej Škorvánek, PhD. z Centra pre extrapyramídové ochorenia.

Genetické testovanie

V minulom roku začali v Centre pre extrapyramídové ochorenia realizovať, u pacientov bez doteraz zistenej diagnózy zriedkavých pohybových ochorení, aj tzv. celogenómovú sekvenáciu a vyšetrenie transkriptómu, ktoré predstavujú momentálne najpokročilejšiu a najkomplexnejšiu metodiku genetického testovania. „Dúfame, že takto nájdeme ďalších pacientov so zriedkavými ochoreniami, ktorým sme doteraz nevedeli pomôcť,“ hovorí doc. Škorvánek.

Len pred pár mesiacmi sa košickým špecialistom – neurológom podarilo zaradiť do European Huntington's Disease Network. Centrum bolo navyše zaradené aj do medzinárodnej databázy Huntington's Disease Global Site & Investigator Database, čo významne zvyšuje možnosť priniesť na Slovensko inovatívne experimentálne lieky pre Huntingtonovu chorobu, založené na princípoch cielej génovej terapie.

„V súčasnosti v našom centre aktívne sledujeme približne 40 pacientov s touto diagnózou a viaceru zatiaľ bezpríznakových nositeľov mutácie. Aktívne spolupracujeme aj s pacientskou organizáciou Spoločnosť pre pomoc pri Huntingtonovej chorobe, ktorá poskytuje podporu pacientom s týmto závažným ochorením,“ doplnil doc. Škorvánek.

Autor: (red)



TOTO čaká Európu a Rusko, ak sa do konfliktu na Ukrajine zapojí NATO! [✉](#)

📅 28. 2. 2022, 19:45, Zdroj: [dennik-dnes.sk](#) [✉](#), Sentiment: **Ambivalentný**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: 315 GRP: 0,01 OTS: 0,00 AVE: 113 Eur

Daniel Ouzky feb 28

Agresia režimu ruského prezidenta Vladimira Putina nebude smerovaná na členské štáty Európskej únie (EÚ) alebo Organizácie Severoatlantickej zmluvy (NATO).

Útok Ruska na členský štát NATO by totiž zatiahol do vojny aj štáty z ostatných kútov sveta, a to by už malo charakteristiky svetového konfliktu.

Myslí si to politológ Gabriel Eštok z Filozofickej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, ktorý to uviedol pre agentúru SITA s tým, že Putinov režim k takémuto kroku nepristúpi, pretože o to nemá žiaden záujem.

„NATO je stále najväčšou vojenskou silou a pre Rusko by bol takýto krok zničujúci. Potrebné je dodať, že aj pre celú Európu. Z rovnakého dôvodu NATO nevyslalo a nevyšle na Ukrajinu vojská Aliancie. Ak bude Rusko v agresívnej politike pokračovať, tak to bude do krajín, ktoré nie sú členskými štátmi NATO a nie sú súčasťou kolektívnej obrany. Spomeniem napríklad Moldavsko. Článok 5 Severoatlantickej zmluvy je tak aktuálne nie len najväčšou zárukou našej obrany, ale aj ochrany pred konfliktom svetových rozmerov,“ vysvetlil Eštok.

Konštatoval tiež, že Ukrajina je v nezávideniahodnej situácii, keďže ostala v boji s omnoho silnejším súperom osamotená.

„Ochota Ukrajincov rokovať o mieri je pri takomto vývoji prirodzená. Na druhej strane, chuť víťazstva pravdepodobne bude vplývať na neochotu Kremľa k takýmto rokovaniam pristúpiť. Propagande a vojenskej príprave Putin obetoval veľa času a prostriedkov, inváziu obetoval svoju reputáciu v svetovom spoločenstve, a preto sa totálne vojenské víťazstvo na Ukrajine zdá byť jediným výsledkom, ktoré by považoval za úspech,“ myslí si Eštok.

Splnenie požiadavky o neutralite Ukrajiny navyše podľa jeho slov nie je pre ruský režim postačujúce, keďže Putin predložil USA a NATO ešte pred samotnou inváziou svoje požiadavky, kde okrem Ukrajiny bez euroatlantickej budúcnosti hovoril aj o návrate mocenského usporiadania v Európe do roku 1997, čo znamená stiahnutie vojsk NATO aj zo štátov bývalého sovietskeho bloku.

„Po úspechoch v invázii na Ukrajine nemá ruský prezident dôvod zo svojich požiadaviek ustupovať a Západ tieto požiadavky nemôže akceptovať. Rovnako ich nemôže akceptovať ani Slovensko a musí vyvinúť všetko politické a diplomatické úsilie, aby o prijatí týchto podmienok západné mocnosti ani neuvažovali, pretože okrem bezpečnostných záruk by sme ako malý štát v strede Európy stratili aj akúkoľvek šancu suverénne rozhodovať o svojom osude. Stali by sme sa len políčkom na šachovnici, o ktorej by rozhodovali mocnosti,“ ozrejmil politológ.

„Ukrajina je svojim umiestnením strategicky dôležitá. Navyše, ďalší susediaci štát so šancou splniť si svoj európsky sen by mohol byť ohrozením pre samotný oligarchický režim Vladimira Putina. Jediný efektívny nástroj, ktorý ostal v Putinových rukách, je teda využitie vojenskej moci. A ten aj 24. februára 2022 využil,“ uzavrel odborník.

Predošlý článok